

Kulturdepartementet
ku.remissvar@regeringskansliet.se
Enheten för diskrimineringsfrågor
103 33 STOCKHOLM

Delbetänkande Nästa steg? Del 2 Förslag för en stärkt minoritetspolitik, SOU 2017:60

Ku2017/02410/DISK

Inledning

Länsstyrelsen i Stockholm har den 3 oktober 2017 lämnat ett omfattande remissyttrande över delbetänkandet, Nästa steg? - Förslag för en stärkt minoritetspolitik (*KU2017/01534/DISK*), där flera principiella frågor och förslag om minoritetspolitikens framtid berörs. Myndigheten hänvisar till nämnda yttrande och kommer inte ytterligare kommentera frågor av samma karaktär i den mån de tas upp av utredningen.

Länsstyrelsen lämnar i detta yttrande kommentarer om avsnitt 2 som avser Finlandssvenskarnas ställning, avsnitt 4.3 om behov av data på nationell nivå 4.4 om behov av data på lokal nivå och avsnitt 5.5 om stöd för nationella minoritetsspråk i skolan.

2 Finlandssvenskarnas ställning

Länsstyrelsen tar inte ställning till om finlandssvenskar ska erkännas som nationell minoritet eller inte. Myndigheten delar dock synpunkten som framförs i Barbro Allardt Ljunggren och Sebastian Högnabbas, särskilda yttrande som bilagts slutbetänkandet; att de krav som ställs på den finlandssvenska gruppen i utredningen är större än de krav som ställs på andra grupper som omfattas av erkännande som nationell minoritet. I yttrandet presenteras bl.a. historiska dokument som visar att över hälften av finländarna i Stockholm under åren 1478 – 1625 hade svenska som modersmål. Detta talar emot utredningens slutsats att finlandssvenskarna inte uppfyller det fjärde kriteriet som beskrivs i utredningen om krav på historisk närvaro i nuvarande Sverige före det förra sekelskiftet.

Länsstyrelsen anser att det kanske hade varit mer rimligt att utreda om finlandssvenskarna som bl.a. delar språk med majoriteten, i tillräckligt stor utsträckning skiljer sig från majoritetssamhället för att erkännas som en nationell minoritet enligt ramkonventionen. Om så är fallet eller inte är dock en fråga som kräver ytterligare utredning.

Datum
2018-03-06

Beteckning
101-51583-2017

4.3.3 Data om de nationella minoritetsspråken

Länsstyrelsen delar utredningens beskrivning av svårigheter med att samla in kvantitativa uppgifter om de nationella minoriteterna och minoritetsspråken. Samtidigt finns det skäl att föra en bredare diskussion om jämlikhetsdata med hänsyn till andra relevanta kärnkonventioner, så som barnkonventionen, kvinnokonventionen, konventionen om avskaffande av rasdiskriminering, konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter samt konvention om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter.

4.4 Behov av data på lokal nivå

Utredningen gör bedömningen att det finns ett behov av att samla kunskap, goda råd och metodstöd för kommuner och landsting när det gäller kartläggningar av de nationella minoriteternas behov. Länsstyrelsen delar utredningens uppfattning och understryker att detta är ett viktigt utvecklingsarbete för att stärka implementeringen av minoritetspolitiken lokalt. Av förordning (2009:1299) om nationella minoriteter och minoritetsspråk framgår att skyldigheten att kartlägga behov av åtgärder till stöd för användningen av finska, meänkieli och samiska, är ett villkor för att kommuner ska beviljas statsbidrag. Kartläggningen ska göras i samråd med de nationella minoriteterna och redovisas årligen till uppföljningsmyndigheterna. Däremot slås inte fast i förordningen i vilken omfattning, på vilket sätt eller med vilken kontinuitet som kartläggningen ska göras lokalt, vilket lämnar såväl kommuner, som uppföljningsmyndigheter utan stöd i arbetet.

Med anledning av de olika svårigheter som utredaren pekar på i avsnitt 4 angående insamling av data om de nationella minoriteterna, är det angeläget att regeringen tillsätter resurser och ger lämplig myndighet i uppdrag att ta fram möjliga modeller för kartläggning. Även kommuner utanför förvaltningsområdena som inte får statsbidrag, pekar på svårigheten med att få lokal kännedom om de nationella minoriteterna och deras behov. Kommunerna vet helt enkelt inte hur man ska gå till väga och efterfrågar en verktygslåda med konkreta metodstöd. Detta visar sig bl.a. i uppföljningsmyndigheternas fördjupade uppföljning om grundskyddet i femton kommuner som redovisas i rapporten för 2017 års arbete.

Länsstyrelsen vill dock understryka att det även fortsättningsvis bör vara kommunerna själva som gör kartläggningen även om de kan få stöd genom goda exempel och metoder. Det lokala arbetet med kartläggning inklusive dialogen med berörda minoriteter är en viktig förutsättning för implementeringen av minoritetspolitikens centrala delar och bör därmed inte förläggas någon annanstans.

5.5 Stöd för de nationella minoritetsspråken i förskolan

Utredningen gör bedömningen att krav på myndigheter att samråda med de

Datum
2018-03-06

Beteckning
101-51583-2017

nationella minoriteterna omfattar även organisations och verksamhetsfrågor. I samband med detta påpekas att det är av vikt att denna skyldighet framhålls i det arbete som bedrivs av uppföljningsmyndigheterna.

Länsstyrelsen i Stockholms län har bl.a. genomfört åtskilliga utbildningar för kommuner i lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk och förmedlat vad som gäller både beträffande samrådsskyldigheter och minoritetsspråk. Länsstyrelsen har påpekat vikten av att samråda med just föräldrar till barn i förskolan samt att pedagogiska förändringar i förskolan i högsta grad berör föräldrar och att samrådsskyldighet därmed gäller. Uppföljningsmyndigheterna har också tagit initiativ till en träff med berörda skolmyndigheter för att belysa de problem som beskrivs ovan.

I Skolverkets nuvarande förslag till reviderad läroplan som för närvarande är ute på remiss, ingår målet att ”förskolan ska ge barnen förutsättningar att utveckla den egna kulturella identiteten och det egna nationella minoritetsspråket”. Om planen antas är det ett steg i rätt riktning där staten förtydligar sina förväntningar på förskolan. Vid implementering av en reviderad läroplan vore det önskvärt att frågor om samråd med föräldrar lyfts som en viktig utgångspunkt för arbetet med barnens kulturella identitet och språkliga utveckling. Detta skulle kunna bli en del av det didaktiska arbetet, utöver andra pedagogiska frågor.

Det kan tyckas självklart att kommunerna borde inse behovet av samråd om man ändrar upplägget för modersmålsstödet på ett sätt som kan missgynna de nationella minoriteternas specifika behov. En av förklaringarna till att det kanske inte är självklart kan vara att frågor om nationella minoriteter och minoritetsspråk inte finns med i styrdokumentet för förskolan. De särskilda kursplanerna i ämnet modersmål som antogs för respektive nationellt minoritetsspråk 2015, var de första styrdokument som förtydligade det specifika med undervisning riktad till elever som tillhör de nationella minoriteterna. Det nya ämnet, nationella minoritetsspråk, som nu föreslås framstår som mycket viktigt för att utveckla arbetet med minoritetsspråken i hela skolsystemet.

Beslutande

Beslut i detta ärende har fattats och godkänts digitalt av vikarierande länsöverdirektör Åsa Ryding. I den slutliga handläggningen av ärendet har även deltagit t f förvaltningsdirektör Barbro Rohdin och tillväxtdirektör Karina Uddén, föredragande.